

הלכות חל המועד סימן תקלח תקלמ

הפסקה ממוטה למעלה תתקלקל, מטר להפכה בחל המועד: ו [*] להמכור מלאכתו והניחה למועד וצושה במועד, (טו) בית דין מאבדין אותה (טז) ממנו (יז) ומפקידים אותה לכל: הגה ואם הוא עושה מלאכת אחרים (יח) שאי אפשר לקנסו, פגין חזט אי סופר שעושה מלאכת אחרים, משמחנין לה (יט) ומלקין אותו (כ) לא יקנסו בנו אחריו ומטר לו לעשותה (כא) *אם הוא דבר (ב) האבד:

ל משנה שם י"ב
מ פניא חס פשוטא

תקלט דיני הסחורה בחל המועד, וכו' י"ד סעיפים:

א [*] *כל (א) סחורה (ב) אסורה, אפלו בל-שהוא, *בפין לקנות בין למכר, ואפלו אם הלנה מעות (ב) על-מנת שיתנו לו אחר-כך גזן או סחורה אחרת *בפוען חובו כדי להשתכר, אינו יכול *לילך

א מיקא דרבי א
ב ה"א"ש שם

באר היטב

(א) האבד. אבל דבר שאינו אבד פשיטא דאסור לעשות פה"מ, ואם עשה דבר שאינו אבד פה"מ אפלו לבנו קנסו רבנן ומאבדין אותו מפניו, ודוקא למיד מלאכת חה"מ דאורייתא, וי"ו, ונ"ל דדמי לעושה מלאכה בשבת שאסור לו לעולם וחי"ה לבנו, מ"א, וענן שם ובט"ז:

(ב) אסורה. מפני השרח:

שערי תשובה

[*] המכור מלאכתו. וקב"ב בר"י דהנה נזקא בדבר שאם היה חזק לעשותה קדם המועד כו', אבל לעשותה אבד אפלו אפלו מלאכה שקנה לקנין סתם המועד לעשותה אלא שעשה נחמט חכר שצ"ח לעשותה, אף שאסור לעשותה למי שיוכל להקטין אחר המועד, עכ"ו אם עשה אין לו דין מכון מלאכתו במיעד שפסקי הדבר שהוא, כי כ"כ הכי מהו אלעזר בן ארמא בתשובה כה"י והביא ראיה וזוה"ל לדבריו, עכ"ל. ולענין צ"ע פה"מ זה:

[*] כל סחורה אסורה כו'. וענן בשו"ת אהל יצחק סימן טג פקען הספקה, שאף שאינם שצ"ח לבע"ח וי"ט, וקב"ב פקען פתוך פקען, מ"שם סגור סתקא שצ"ח ורמנו פה"מ פה"מ א"ה א"הם שא"צ, אם יוכלו לעמוד פה טוב הדבר, ואם לאו יחירו אותה להצריכיה, ושאני צריכים באסוריהו קנסו פתום ומסקנה ואין רשאי להחיר להם מה שהיה אסור מן הדיו, ע"ש. וענן בבית יצחק סימן מ ששה"מ חתה קעת פתוחה וקעת חתמה, ומי שאין לו חנוח ונדמן לו כסית או בליט למכר ספר למכר בפרהסיא, וע"ש ע"ה מ"ש בנה כענין ויר"ם, וענן לפקען ס"ק ז:

משנה ברורה

[הרי"ב"א בחידושיו]: ו (טו) בית דין מאבדין. ובוטא קאמר: (ו) לא מקצי אם עדין לא עשה המלאכה, אין הבית דין מניחין אותו לעשות המלאכה אף על-פי שהיה דבר האבד, ויאבד הדבר ההוא מעצמו, אלא אפלו עבר ועשה, בית דין מאבדין הדבר ההוא פ"ד, וכתר הכי גבי מת דלא קנסו בנו, קא משמע לן ג"כ כן רבוטא, דאפלו עדין לא עשה, בית דין מתירין לבנו לעשות המלאכה פ"ן שהיה דבר האבד: (טז) ממנו. וכל-שכן (ח) אם עשה מלאכה בדבר שאינו אבוד, בדאי בית דין מאבדין אותה: (יז) ומפקדין אותה. ואם לא נכה בה אדם ונשאר עד לאחר המועד, (ט) מטר להתעסק בה: (יח) שאי אפשר לקנסו. ע"ן באלה רבה שדעתו דמאבדין ממנו כל השכירות, וענן שם ע"ד: (יט) ומלקין אותו. ורצה לומר, או מלקין אותו (הגר"א), והינה עד שיקבל עליו שלא לעשות ולבוש: (כ) לא קנסו בנו אחריו. אדלעיל קא, שקבר עשה אביו, וקשטו דדוקא אם עדין לא נכה בה אדם, אבל אם נכו בה בחייו, קבר נעשה שלקם ואין הבן יורשו; ואפשר עוד דאפלו עדין לא נכו בה, מפני שקבר הפקידוה, שוב אין הבן יכול לתור ולנכות מצד ידו, אלא הרי הוא פשאר כל אדם לנכסים אלו, והמחבר מירי שמת קדם שהפקידוה: (כא) אם הוא דבר האבד, ובדבר שאינו אבד פשיטא דאסור לבנו לעשות בחל-המועד, ואם עשה אביו בדבר שאינו אבוד ומ"מ, (י) יש אימרים דכהו קנסו גם לבנו אחריו שלא יהנה מנה, למאן דאמר דמלאכת חל-המועד אסור מן התורה, אבל הפיתיוסף ועוד פפה (י"א) אחרונים מפקעין פנה:

באר הגולה

דאף כנה יצוה בענין כמו בסעיף ב: * אם הוא דבר האבד. ע"ן במשנה ברורה באם עשה מלאכה בדבר שאינו אבד, דעת הנמקד יוסף ורבינו ז"ל בשם יש פקע"ש דכהו קנסו גם לבנו, ובית יוסף משיג עליו, ודלא מקלין גם בעולם כבוד והתם בודאי אסור דאורייתא, ואפלו הכי מסקינן בכתובות דלא קנסו בנו אחריו, ותש"ז והדרישה פרטו, דהכא גרע מפני דאיכא פתחי לרבינוטא, דמה שפני מתחלה להפיק המלאכה על חל-המועד וגם מה שעשה אחר-כך בחל-המועד, והעתיק האלה רבה מרזם, וקאמת הוא דחק גדול לחשב המשעבד והעושה להרי ענינים, וגם ממועד-קטן י"ג עמוד א בסקנא משמע דצורם פכור גרע מנה, ובין דמקלין שם, כל-שכן בענינינו. וע"ן במאמר-מקדמי ובהסדר-משה שדחו גם-כן את מרזם ונשאר על דברי רבנו ז"ל וקם בעירי ע"ן (הבש"מ) דבר האבד שיש לומר כן מלאכה במועד, דהנה יודע שפסקי אם לא יעשה במועד, ונהו אפיקר לעשותה קדם מועד ואפלו הכי לא עשה והמקין לעשותה במועד, מה שאין פן בדבר שאינו אבד אינו פנה שפן פנה לומר שכונן לעשותה במועד פ"ן שלא פסקי אם לא יעשה, ואם עשה, הוא דעשה רצה ונדא ריעותא הוא דנר"ה, וצ"ל פ"ן נראה דברי רבב בית יוסף וכו', ומה שהמקד אבדוה רצה למרץ דברי רבבנו וז"ל מ"שם דהו כעושה מלאכה בשבת דאסור שם גם לבנו, כבר הקשה עליו בספר בית-מאיר, דמי הגיד לו דבר זה ששם אסור גם לבנו? ואף אם נימא דאילו לשיטתה שם והוא הדיו למי שנתפשל בשבילי, מנא לן מנא מה שעושה או מכלל הנהו לצדך בנו נפ"י מפני שפ"ע שפ"מ ויר"ש בנו קלאכה זו? וס"מ על זה: לכן העקר לצניות דעמי כספק השלשון צריך וקמו שקטב בבית-יוסף ורבנו תמיד לא קנסינו, וגם בקרבן-ותנאל משמע דר"הא תפס דלא כנמוקד יוסף הנ"ל:

* בין לקנות וכו'. וכל מה שאסור הוא אפלו על-ידי צדקה (ב"ח) כסימן חקמנו הובא בפמ"ג: * פקע"ש ח"ב. לכאורה משמע מלשון זה דדוקא בני האי ונא ששהסחורה עדין לא היה קנינה לו עד עכשו, אבל אם היה קנינו לו מקבר ונפתה רוצה להחליכו לביתו אין פאן אסור, שאינו עושה סחורה במועד, ומכל מקום יש למנע מזה משעם אחר המבאר בסימן הקודם סעיף ג, שאסור להסיע קמנו מצד לעיר והוא הדיו באותה העיר, כמבאר שם במשנה ברורה, אכן אם הוא הושע שכתב לדי הפסד פשאר שם, מתי: * לילך ולתקעם. ע"ן ט"ו דמפרש פנתה השלשון ע"ד, דדוקא שצ"ח לילך ולתקעם בעיר אחרת או שצ"ח סתמא לילך עשהם בדיא ודנא, אבל אם אין צריך לתקעם בדין והם בעיר אחרת, ג"כ מן מקור חדושי רבי עקיבא אפר שקטב דמדברי ר"א"ש לא משמע הכי, אלא בכל גוני אסור, וכן פתב בספר נהר-שלום דלא משמע כן מדברי הפוסקים, וקאמת הדבר המתברר בסעיף ג ג"כ מ"ש שפ"ע

שער הציון

(ו) לביישוד, וכן מוכח במק"ם פקע"ש מ"הלכות יום-טוב הלכה ד, דלא קמו דקציצה שקטב בפשיטתו להפק, דאם עבר ועשה ומת שוב אין לבנו זכות פ"ן דממילא פ"ר נעשה הפקד: (ד) פשוט בפוסקים: (ה) ש"ט גופרים פ"שם הרי"ו: (ו) הנמקד יוסף ורבינו ז"ל בשם יש פקע"ש: (ז) ע"ן דמה שמקבל הסחורה מהם הוא ע"ן מקח וממקד, וק"ט 'לילך' מ"שם

הלכות חל המועד סימן תקלה תקלט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

וְכָל־שֶׁכֶּן אִם עָשָׂה מְלָאכָה כְּדָרֵךְ שְׂאִינוּ אָבוֹדֵי⁽¹⁾.

10) ולענין העושה מלאכה לצורך המועד אלא שיכול היה לעשותה קודם המועד, וכיוון מלאכתו למועד, כתב הפמ"ג (סי' תקלג משב"ז ס"ק א) שיש להסתפק אם בית דין מאבדים אותה כדון כיוון מלאכתו למועד במלאכת דבר האבד.

[משנ"ב ס"ק יז]

וּמִפְקִידֵיךָ אֲרַחֲמֶנּוּ⁽¹⁾. וְאִם לֹא זָכָה בָּהּ אָדָם וְנִשְׁאַר עַד לְאַחַר הַמִּזְבֵּי⁽²⁾, מִפֶּה לְהַעֲסֹק בָּהֶם⁽³⁾.

11) ולענין האם קנסו רק את השבח שיצא מעשיית המלאכה במועד או שקנסו גם את גוף הדבר שנעשתה בו המלאכה, דעת הגר"ז אויערבך (שש"כ פס"ז הע' קט) הגר"ש אלישיב (ספר הוכרונ מבקשו תורה חול המועד עמ' תעא) שקנסו רק את השבח ולא את הגוף, והעיר הגר"ש אויערבך (שם) שמדברי הפוסקים לא משמע כן.

12) מלשון המשנ"ב שכתב 'ונשאר עד לאחר המועד', דייק הגר"ג קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' קצו) שאין איסור על אדם שעשה מלאכה להשתמש בחפץ אלא בימי המועד, ולכל אדם מותר אף במועד. עוד הוסיף, שמלשון השר"ע שכתב 'ומפקידין אותה' משמע שדוקא אם בית דין הפקידו את המלאכה מותר לזכות בה, אבל בלא הפקד בית דין אין רשות לכל אדם לזכות במלאכה שנעשתה בחול המועד וכן מבואר במשנ"ב (ס"ק ב), ודלא כהמור וקציעה שהובא בשע"צ (ס"ק ז), ולכן מפעל המייצר בחול המועד, אין היתר לזכות במוצרו עד שבית דין יכריזו כי הנעשה בחול המועד במפעל הרי הוא הפקר, ואז רשאי כל אדם לזכות במה שיוצר בחול המועד.

13) ולענין הנאה מעשיית מלאכה שלא כדון במועד, האם כמו שבשבת יש איסור ליהנות ממעשה שבת כך יש איסור ליהנות ממעשה חול המועד, או שחז"ל רק קנסו להפקיר את מה שעשה כדי שלא ירויח ממלאכת חול המועד שלא כדון, אבל אין איסור הנאה מהחפץ המושבח, כתב בשו"ת שבט הלוי (ה"ו סי' סח) שתלוי הדבר במחלוקת הפוסקים אם איסור מלאכה בחול המועד הוא מן התורה או מדרבנן, שלדעת האומרים שהוא מן התורה נאסר גם הנעשה בחול המועד כמו מעשה שבת ויום טוב, ולדעת האומרים מדרבנן אין ראייה לאסור, וכתב שכיון שלא הוכרעה מחלוקת זו, כפי דבריה למסקנא הרי זה ספיקא דדינא, ואם כן יש מקום להקל, ומ"מ גם אם הוא מדרבנן עדיין צריך עיון, כיון שאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים. ודעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פס"ח הע' מד) שגם אם מלאכת חול המועד אסורה רק מדרבנן מ"מ אסור ליהנות מדבר הנעשה בחול המועד באיסור, והוכיח כדבריו מכך שהמפורש תרומות ומעשרות או המטביל כלים בשבת אף שאיסורם רק מדרבנן, מ"מ נאסר השימוש בפירות או בכלים עד מוצאי שבת, ואף כאן יש לאסור את השימוש בדבר שנעשתה בו מלאכה, הוסיף שם, שלפי זה יש איסור לעיין בעיתותם הנדפסים בחול המועד, אפילו קריאה מקופיא, שכיון שהדפס באיסור בחול המועד אסור ליהנות ממעשה חול המועד, ולמעשה הניח בצורך עיון.

[משנ"ב ס"ק יט]

רוֹצֵה לִימָר, או מְלַקֵּין אוֹתוֹ⁽¹⁾.

14) אמנם, לענין המזלזל ביום טוב ומחללו, כתב לעיל (סי' תצו ס"ק ב) שאם עבר על איסור דאורייתא מנדים אותו, ואם עבר על איסור דרבנן אין מנדים אותו אלא רק מלקים אותו מכת מדרות, וברין מי

שמזלזל ביום טוב שני, הביא שיש אומרים שמנדים אותו אפילו אם עבר רק על איסור דרבנן, שכיון שכל עיקרו הוא מדרבנן נמצא שכשחיללו אפילו באיסור דרבנן עקרו לגמרי, מה שאין כן ביום טוב ראשון שהוא מדאורייתא, אם חיללו באיסור דרבנן לא עקרו, ויש חולקים ולדעתם אין כל חילוק בין יום טוב ראשון לשני, וכן אין נפקא מינא על איזו מלאכה עבר, אלא הכל כפי ראות עיני הדיינים.

סימן תקלט

דיני הפחורה בחול המועד

[משנ"ב ס"ק א]

סְחוּרָה⁽¹⁾ אֲסוּרָה⁽²⁾, מִקְנֵי הַטְּהוֹרָה⁽³⁾.

1) ולענין האם מותר לישראל לסייע במקח וממכר לנכרי, או ליהודי שאינו שומר תורה ומצוות, כתב בשו"ת חקקי לב (להגרי"ח פאלאג'י, ח"א ארי"ח סי' טו) שלסייע ביד יהודי המצווה על איסור מקח בחול המועד בודאי יש לאסור, ואפילו אם מבקש ממנו לחוות את דעתו על הסחורה אם היא טובה או לא, ואין הישראל נוטל שכר עבור עצתו, אין לעשות כן בחול המועד כיון שמסייע ביד עוברי עבירה. ואפילו לסייע לנכרי אסור, כיון שנחשב בעושה מעשה בידו, שהרי לא ימלט שיקח את הסחורה בידו למששה ולבוחנה אם טובה היא או לא, שאף בשיעית לא הותר להחזיק ידי נכרי אלא בדיבור בלבד ולא במעשה.

2) ולענין הרוצה למצל את ימי חול המועד שבהם סגורה חנותו כדי לטרוח ולמיין את הסחורה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' טז) שיש ללמוד מכאן לאסור זאת, כיון שיש בה טירחה גדולה שהוא שורש איסור סחורה, והוכיח כדבריו מהדה"ק המבואר בשו"ע לעיל (סי' תקלח ט"ה) שאם יש לו סחורה וצריך להופכה כדי שלא תרקב, מותר לעשות כן במועד רק משום שהוא דבר האבד, ומשמע שהיוצר וסידור הסחורה במקומה אסור משום טירחה.

3) ובביאור טעם זה כתב להלן (ס"ק מה) בדעת חלק מהפוסקים, שהוא מפני שבסחורה יש טורח גדול בדקדוק שווי המקח, ומתוך הטרחה ימנע משמחת יום טוב, וגם לפעמים יארע שיקנה ביוקר ויצטער על כך ונמצא שנמנע משמחת יום טוב. וראה לעיל (סי' תקל ס"ק ב) שהביא מהירושלמי שטעם איסור מקח וממכר ושאר מלאכה שאינה גמורה בחול המועד, הוא כדי שיהיו אוכלים ושותים ויגעו בתורה.

[משנ"ב ס"ק ב]

דְּמָה שֶׁמִּקְבֵּל הַסְּחוּרָה מִקֵּם הוּא עֲנָן מִקָּח וּמִמְכָּר⁽¹⁾.

4) ולענין החזרת חפץ לחנות שממנה נקנה קודם המועד, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הוכרונ מבקשו תורה חול המועד עמ' תסה-ה) שאם בידו להחזיר את החפץ לאחר המועד, אסור להחזירו במועד, שגם זה נכלל באיסור סחורה במועד.

[ביהל ד"ה בין]

וְכָל מִי שֶׁאֲסוּר הוּא אֲפִלּוּ עַל־יְדֵי עֲבָרָה⁽¹⁾.

6) ואף על גב שטעם איסור סחורה הוא משום טירחה [כמו שכתב במשנ"ב ס"ק א], ועל ידי שליח לכאורה אין בזה טירחה, כתב הערוך השלחן (סי' תקמג ס"א) שכיון ששורש האיסור הוא כדי שיהא פנוי לשמחת יום טוב ולעסוק בתורה ונכחו שהבאנו במשנ"ב שם, לכן אסור גם כשמעשית המכירה על ידי שליח, כיון שמ"מ הטרחה נוטלת עליו ולא על השליח.

הלכות הל המועד סימן תקלט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ו]

[דוקא לענין מכירה וקנינה דלאו מלאכה היא⁶].

[משנ"ב ס"ק ח]

[אפילו למימקם עמם בדינא ודא⁸ שרי⁹].

8) ולענין שאר תביעות בבית דין במועד, כתב לקמן (סי' תקמה ס"ק מט) שמותר לדון דיני ממונות בחול המועד אם נתרצו שניהם לכך, אבל לכפות את חבירו לדון, פעמים שאינו יכול לכופו, כמבואר בשו"ע (חרי"מ סי' ה).

9) וכן לכתוב שובר על פירעון חוב, כתב השו"ע לקמן (סי' תקמה ס"ה) שמותר במועד.

[משנ"ב ס"ק ט]

אבל אם לא יפסיד¹⁰.

[משנ"ב ס"ק ז]

אפילו לילף לעיר אחרת⁷.

10) ומכירת מטבע זר כשיש חשש שמא ירד שער המטבע אחר החג, דעת הגר"ח קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רטז) שדיים כמו חפץ שעלול להתקלקל, ומותר למוכרו במועד משום כך.

[ביה"ל ד"ה יפסיד]

[אפילו אם ספק שפא יפסיד גסין קמרי¹¹].

11) אמנם, לענין עשיית מלאכה שלא לצורך המועד, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תקלו ס"ק א) שבספק דבר האבד' המגיא מיקל והחיי אדם כתב שיעשה על ידי נכרי. וכתב בביה"ל שם (סי' ד"ה דבר) שמה שהיקל המגיא הוא דוקא בספק שמצוי שיהיה בו הפסד, וסיים שצריך לעשותה בצינעא, ואם אינו יכול לעשות בצינעא, מותר בפרהסיא.

6) ובטעם הדבר שהתירו מלאכת מקח וממכר בחול המועד כשיעשה בצינעה, אף שאינו לצורך המועד וגם אינו דבר האבד', ולא מציעו כן בשאר מלאכות, ביאר הבי"ש בשם האגור (סי' תרפ) שהרי מקח וממכר אפילו בשבת הוא איסור קל, ולכן לא החמירו בו בחול המועד בצינעה, וטעם נוסף הביא הבי"ש היראים (סי' רש), שבבית אין בזה טורח כמו בשוק, ובביה"ל לעיל (סי' תקלג סי' ד"ה מותר) הביא הראב"ד בתירומו השני שם, שכתב שכיון שסחורה איננה מלאכה כלל אלא מעשה חול בעלמא, מותר לעשותה גם משום מניעת רווח ולא רק משום דבר האבד'.

7) וההיתר לילך מעיר לעיר שלא לצורך המועד, כתב לעיל (סי' תקלו ס"ק ד), ובביה"ל שם סי' א ד"ה ומתיר שהוא רק בהולך ברגליו או ברכיבה על סוס, אבל בעגלה יש מקום לאסור משום מחמר, ומסיק שמי"מ אין למחות ביד המקילים, כיון שיש לצרף לכך את דעת הסוברים שמהמר הוא רק ברשות הרבים, והרי הרבה סוברים שכיום אין לנו רשות הרבים מדאורייתא, וכן יש לצרף את דעת הסוברים שאין איסור שביתת בהמות ביום טוב מדהתורה, ולכן בחול המועד לא גזר.

ולענין נהיגה ברבב, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תקלו שם).

הלכות חל המועד סימן תקל"ט

באר הגולה י

ג מעבדא דקבא
שם ד ר' ראש שם
שם חסונה ר"י
שם רבני שם
ת תהות אשתי
שם רש"י ורוב
המגיד ו טור ו בית
יוסף לזנת רבני שם
ח מירא דרבי יוסי
שם ר' אבון שם
וראש שם שם
המגיד ו טור ו בית
יוסף לזנת רבני שם
ח מירא דרבי יוסי
שם ר' אבון שם
וראש שם שם

יולתקעם, אלא-אס-כן (ג) אינם מצויים אחר המועד, (ד) יהנה לה דבר האבד אם לא ילך בחל המועד למקומם (א) ויתקעם: הגה מיהו, אם נודע לו (ה) נוח מרבה במועד לכל (ז) (ו) לקבול בעצמה, ויוציא לשמחת יום-טוב יותר ממה שהיה דעתו להוציא (כ"י): ב ימי שהלנה להברו קעות, (ז) מתר לתקבו בחל המועד (ח) לגבות מעותיו, (ט) ונאין צריך לומר שמתר לגבות חובו מן העפוי"ם: ג מטר לתברו פרקמטניא קדם מועד, (י) יש מי שאוסר להבוע דמינה במועד, אלא-אס-כן יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר ונודע לו בחל המועד, יהוי פדבר האבד. (יא) ולי נראה, שפינן שזמן עליו המעות בחובו קדם המועד, הנה לה פהלנאה ומטר לגבות ממנו: בחל המועד אפלו הוא אדם שמוציא במקום המוכר: הגה וכן מטר (יב) לקבל (ס) במשפט בשביל חובותיו המתרים להבוע (מ"ד) ס"פ מי שהפיר, (יג) וכן מטר לעשות זקופה עם חובותיו במועד (יד) פדי להבטיחן, *דכל זה בכלל דבר האבד ושרי (המגיד פ"ו ו"ג פ"קא קמא דמ"ק): ד האם יש לו סחורה שאם לא ימכרנה עתה *יפסיד מהקרן, מתר למכרה, (טו) אכל אם לא יפסיד מהקרן, לא. וימכר מקום אם הוא בענין שאם ימכרנה עתה יהיו

באר היטב

זכות, דאנו רואים קלוקל החובות הוא מצוי ביותר בכל יום וכל החובות הן פסוקת כסף דבר האבד, עכ"ל, ע"ש: (ז) לקבול, וה"ה חסר לקנות בעצמו, מ"א: (ס) במשפט, וקא במשפט ט"א, לכן דוקדק רמ"א וקמב לקבל במשפט, וכן הא דקמב מתר לעשות זקופה מני בא"י, שמעתי וצ"ה, סג"ד אב"ד:

באר הגולה

לדא דאפלו הם צעיר אחת אסור, וכן מספר שלחן צעיר שטיים אינו מסיים לדברי הט"ז בנה, דעקר האסור טעמו דע"י קבלת הסחורה נקטר עשה המכר במועד וקאי נפקא מינה אם הם צעיר אחת או לא, ועל-כן לא העסקתי דברי הט"ז בענינו, וכן סוף דבריו שכתב דתאידא מתקלקלים החובות העסקתי בקציה ג. ע"ש: * דכל זה בכלל דבר האבד. מלשון זה משמע דקאי על שני הדינים, אכל לפי מה שהתנה בעצמו בדין הראשון דדוקא בחובות המתרים להבוע, ובשל-כך מצינו דחובע מישראל, דאינו דבר האבד אם נמחן לאסור המועד וימכרנו כבאר בקציה ח דקמב לקבל אפלו סחורה משום דהכל בכלל דבר האבד הוא, ואס-כן מה דקמב דכל זה בכלל דבר האבד כמקום הוא, דבדבר האבד תלא ספדין על החובות. והעסקה דשגא ורשנא הוא מלשון הנפקא מינה דהמגיד משנה ושם אינו נזכר כלל דין לקבל במשפט ויבדוקי משה סארה לא התייחד דין דלקבל במשפט רק בסוף דבריו לדין פקני עצמו, וקאי שם על מה דמסתפק בחל המועד בדין הלוקח לעצמו כריתת אסור במועד או אסור, והעבדת רוח לא מקרי פסידא, ועל זה פתח דלפי פסו וכן לוקח חובו והא בכלל דבר האבד והא לרבי הפלו: * יפסיד מהקרן, ואפלו אם פקד שם יפסיד גס-כן סג"ד (11) ע"ש בשם מהרש"ל ור"ח, ונראה עוד,

משנה ברורה

סיפא, דאם אינם מצויים לו אחר-כך מטר לילך אחריהם אפלו בעיר אחרת: (ג) אינם מצויים וכו'. והוא הדין (ב) אם מטעם אחר יוכל לבוא לידי הפסד אם לא יחבוע עקשו: (ד) יהנה לה דבר האבד. (ו) וקא (ג) אם לא כן לקחתה זמן קבלת הסחורה במועד: (ה) נוח מרבה וכו'. השעם, דאך דמשהו נוח מרבה בלבד אינו להחיר ואלא-אס-כן הוא (ד) בנראי אינו מצוי תמיד לאחר המועד, כבסע"ף ה, ה"כא דכלאו הכי יש פוקקים שמתירין למכר בעצמו, (ה) סמכין עליהו היכא דנודע לו ונוח מרבה, (ו) ומכר מקום צריך להוציא מהן קצת לשמחת יום-טוב: (ז) למכר בעצמו. והוא הדין (ז) לקנות. ודוקא לענין מכירה וקניה דלאו קלאקה היא, אכל בדבר שהיא משום קלאקה אין חילוק לבלי עלמא בין צנעא לפרהסיא: ב (ז) מתר לתבוע. הנה, אפלו לילך (ח) לעיר אחרת ולתבוע שם, (ט) ואפלו אם יכול למצוא שם אחר המועד גס-כן, דבבית חוב בעלמא אין זה בכלל סחורה: (ח) לגבות מעותיו, ואפלו למקום עמם (י) בדינא ודקא: שרי: (ט) ואין צריך לומר שמתר וכו'. דשם אפלו לקבל סחורה ממנו, כהיא דקע"ף א, גס-כן שרי, משני שהוא כמעיל מידו, וכמבאר בקע"ף ח: ג (י) יש מי שאוסר. טעמו, דכל משא ומתן של סחורה, בין בסוף כהיא דקע"ף א ובין בתחלה כהיא דקע"ף ו, אסור: (יא) ולי נראה וכו'. והנה אף שהכ"ח הסכים מדינא לשבירא הראשונה, מפל מקום פה"ם שאנו רואין שהחובות מתקלקלן, נודעין להבוע בדין אף בעד פרקמטניא בחל המועד, דחשבינן לדבר האבד (אחרונים): (יב) לקבל במשפט בשביל חובותיו המתרים וכו'. ורצה לומר, דחובות (יא) המתרים להבוע בחל המועד, כמבאר בסע"ף ה' הקודמין (ותבעו לישראל (יג) בדין ישאל קדם המועד ולא ענהו, מטר לקבל בחל המועד אף לפני ערפאות של עפוי"ם. (יג) ומפל מקום נראה דהינו וקא לקבל בעל-פה, אכל לכתב משום זה אסור, אם לא דהוא (יד) דבר האבד, ואם צריך לתפעות להוציא אותם על יום-טוב, אפשר דמתר לכתב על-ידי עפוי"ם: (יג) וכן מתר לעשות זקופה וכו'. בגמרא דיוסף קבאר דנה קאי על עפוי"ם, (טו) ורצה לומר, דאפלו אם נמחיר (טו) בישאל שלא להבוע חובותיו במועד דבר: יכול להבוע אחר המועד, בעפוי"ם ודאי מתר להבוע ולעשות זקופה, דאפלו בנראי בכלל דבר האבד הוא: (יד) פדי להבטיחן. ורצה לומר, שצ"ל ירי הקופה יהי חובותיו כטוחין: ד (טו) אכל אם לא יפסיד מהקרן, וכו'. הינו אף שהוא סבור עתה להרויח הרבה, (יז) דהעבדת רוח לא

שער העיון

(ב) פשוט: (ג) מגן אברהם ושי"א: (ד) אלה רבה ופריימדיס: (ה) בית-יוסף: (ו) ואף דנה מטר כסע"ף ד אף כפרתקא זמ בלא נוח מרבה, אכל שם אם יש לו מעות בלא הכי ברוח להוציא לשמחת יום-טוב לא מקלוקל, כמבאר שם, וקא אפלו כהאי גונא מתר נא"ר, וכ"מ מהבאר הגולה: (ז) מגן אברהם, וקמב מצעית השלל שצריך להוציא גס-כן קצת מן הנוח אשר מאסיר בדעתו שישא לו סחורה יהיא לשמחת יום-טוב: (ח) כן מוכח מהפוסקים: (ט) שם: (י) ש"י: (יא) חובות האסורים להבוע כמו התיא דסע"ף א אסור לקבל ולהבוע גם בפני עפוי"ם שיקנו לו הסחורה במועד, אם לא שהוא דבר האבד, וכמו שהכתבנו במשנה ברורה סע"ף קטן ג: (יב) עין בחשן-משפט סימן כו סע"ף ב: (יג) אחר, דקמה אחרונים כתבו דהתב של לשונות העמים נקרא מעשה און וצ"ח במחש"ש סימן תקמ"ה סב"א ובהגהת החת"ם סו"כ שם, ואפלו אם ניקא ההוא מעשה הדין, על-כ"פ פנים בלא בענין ע"ף המועד ודקא: (יד) דהינו אם ניהי הדבר עד אחר המועד יוכל לבוא לידי הפסד, יכול לכתב אף על-ידי עצמו, ואף דהט"ז משנה כהיום סתם חובות לדבר האבד, לא פתח לסמך על זה רק לענין תביעה בדין שאינה מלאכה, ע"ש שם: (טו) עין בבית-יוסף ובדרכי-משה הא"ף, ומובח כמו שכתבתי: (טז) לפני מה שכתבאר לעיל בקע"ף ב דאפלו אצל ישראל מתר להבוע, ופשוט היה הדין מטר לוקח חובותיו, אין אנו צריכין להשעם שפסידם כרפי"א ודבר האבד הוא, ואפשר דכלל נפי"א בזה להמיר אצל עפוי"ם אפלו חובות של משא ומתן, אכל אס-כן יתנה מוכח מזה דבישראל אסור, וצריך עיון: (יז) בית-יוסף:

